

Havadaki Kurbağa ve Oturunca Çöken Tuvaletlere "Alternatif" Nobel Ödülü

Zeka –daha doğrusu eksikliği– 10. yıldönümünü bu yıl Harvard Üniversitesi'nde kutlayan Ig Nobel ödül töreninin ana teması oldu. Her yıl bu vesileyle bir araya gelen bilim adamları (Kişiliklere ve kariyerlere fazla zarar vermemeye özen göstererek) hem kendileri, hem de başka bilimcilerle "matrak geçiyorlar".

Bu yıl "onurlandırılan" bilim insanları ve araştırmaları şöyle:

Amerikalı araştırmacılar David Dunning ve Justin Kreuger 1999 yılında yayımladıkları "Hem yeteneksiziz, hem de farkında değiliz: İnsanın kendi yetersizliğini kavramadaki güçlüğü, kendisi hakkında abartılı değerlere nasıl yol açıyor?" adlı makaleleriyle psikoloji ödülüne layık görüldüler.

Kanadalı biyolog Richard Wassersug "Kosta Rika'daki bazı kurak mevsim kurbağalarının tadı" üzerindeki çalışmasıyla bu alandaki ödülün tartışmasız sahibi oldu.

Hollanda'dan Andre Geim ve İngiltere'den Sir Michael Berry, miknatis kullanarak hem bir kurbağayı, hem de bir sumo güreşçisini havaya

kaldırdıkları için fizik ödülünü paylaştılar.

Bir Hollandalı üçlü, Willibrod Wijmar Schultz, Pek van An del ve Eduard Mooyart, sevişme esnasında bir erkekle kadının manyetik rezonans görüntülerini kaydettikleri için bu yılın tıp ödülünü götürdüler.

İskoçyalı araştırmacılar Jonathan Wyatt, Gordon McNaughton ve William Tullet, ortaklaşa kaleme aldıkları "Glasgow'da oturunca çöken tuva-

letler" adlı ürkütücü raporla Kamu Sağlığı ödülüne hak kazandılar. Wyatt, ödülünden sonra yaptığı konuşmada, yıllardır çalışmanın hak ettiği ilgiyi görmeden ortalıkta süründüğünden yakındı.

Üç gerçek Nobel sahibi Charles Clements (barış, 1997), Dudley Herschbach (kimya, 1986) ve Richard Roberts (tıp, 1993), "Beyin Salatası Operası'nın "Dünya Prömiyerini" onurlandırdılar. Üç Nobel ödülü sahibi sahneye çıkıp "İsveç Köftele rinin Kral ve Kraliçesini selamladılar", seyircileri "bir dakikalık bilgi duruşu"na çağırdılar ve "Büyük Zeka Tartışması"na katılan yarışmacılar için hakemlik yaptılar. Yarışmada eşleşen rakipler karşı karşıya gelip 30 saniye süreyle aynı anda konuşarak birbirlerini iknaya çalıştılar.

Tören, "İlgisiz Bilim Defterleri" adlı yayının editörü Marc Abrahams'ın şu sözleriyle sona erdi. "Eğer bu gece bir Ig Nobel Ödülü kazanmadıysanız, daha da kötüsü kazanmışsanız, gelecek yıl için size iyi şanslar!"

Nature, 12 Ekim 2000

Çantanızdaki Uçak

ABD'de geliştirilen 23 cm genişliğindeki bir tür uçan vantilatör sayesinde askerler düşman hatlarının gerisini gözetleyebilecek, ya da polisler sivil halkı rehin alan teröristleri binalar içinde gözetleyebilecekler. İlk denemeleri Ekim ayı içinde başarıyla gerçekleştirilen Micro Craft, California'da bulunan bir havacılık sanayi firmasınınca geliştirilmiş. Tahmin edilebileceği gibi ABD İleri Savunma Projeleri Ajansı (DARPA), projeye para desteği sağlamış.

Araç, temel olarak bir silindirik gövde içine monte edilmiş kanatlı bir vantilatörden ibaret. Silindirin dönmesini engellemek için pervane biraz eğik yerleştirilmiş. Proje direktörü Allen Zwan, aracın performansından memnun. Yaklaşık 1.5 kg ağırlığındaki

"uçak", yüksek hızdaki rüzgarlarda bile kalkmayı, havada durmayı, ağır ve orta hızlarda dolaşmayı başarmış.

Araç itkiyi sağlayan iki devreli küçük bir motor. Araç, taşıdığı 200 gram benzinle yaklaşık bir saat süreyle uçabiliyor. Araç uzaktan kumandayla yönetiliyor. Uçan pervane, yönünü ve hızını aldığı komutla-

ra göre ayarlıyor. Araca yerleştirilmiş olan elektronik devreler, pervanenin dönüş hızını ve kanatçıklardaki kontrol yüzeylerinin açısını ayarlayarak mini-uçağın uçuşunu sağlıyor.

ABD savunma bakanlığını araca destek sağlamaya iten neden, askerlerin sırt çantalarında taşıyabilecekleri küçük ve hafif bir keşif uçağına sahip olma arzusu. Araç, bu beklentilere yanıt verebilecek nitelikte. Geçen ayki ilk deneyinde taşıdığı bir elektronik kamera, aldığı görüntüleri yere iletmış. Aracın askeri kullanım yeteneği, keşif ve görüntü iletimiyle sınırlı değil. Dizi halinde kullanıldıklarında iletişim için röle istasyonunu görevi de yapabilir, ayrıca hedefe kilitleyip füzeleri tam hedefe yönlendirecek bir lazer de taşıyabilirler.

New Scientist 21 Ekim.

